

Pla d'atenció en línia de les assignatures del curs 2020-2021

Necessitat de preveure l'atenció en línia

Tot i que és desitjable que les previsions de docència per al curs 2020-2021 es puguin mantenir sense variació, és previsible que l'evolució de la pandèmia de la covid-19 afecti com a mínim parcialment el desenvolupament normal del curs. La presencialitat es pot veure limitada per un empitjorament generalitzat de la crisi sanitària que obligui a suspendre l'activitat acadèmica presencial, i també per l'absència sobrevinguda de professors i estudiants. Per aquests motius cal establir un pla d'atenció en línia per a totes les assignatures de grau i de màster del curs 2020-2021 que assegurï el seguiment i l'acompanyament adequats del progrés acadèmic dels estudiants, que es pugui activar en el moment que sigui necessari i amb independència de la modalitat docent amb què s'hagin programat inicialment les assignatures.

Aquest pla es preveu per a tres situacions que es poden produir al llarg del curs:

- Absència sobrevinguda: l'absència sobrevinguda d'estudiants i professors a les assignatures presencials no és habitual però no és estranya en situació de normalitat (per accident, malaltia, etc.). Els centres tenen previstes les mesures d'atenció per als estudiants i les mesures de substitució dels professors per a aquests casos. La covid-19 incrementarà els casos d'absències sobrevingudes d'estudiants i professors, però no demana un tractament diferent de l'habitual. Convé, això sí, sistematitzar sobretot l'atenció en línia que tindran els estudiants perquè les mesures es puguin activar amb rapidesa i facilitat, i preveure les mesures de flexibilització per als casos d'estudiants malalts que no puguin seguir temporalment l'activitat acadèmica.
- Assignatures impartides en línia: les assignatures que convingui programar ja d'inici en modalitat en línia han d'assegurar la interacció entre estudiants i professors. Així mateix, han de mesurar la sincronicitat de les activitats formatives que es programaran. Les assignatures que s'impartiran en línia tenen més probabilitats de tenir estudiants internacionals; per això, les mesures d'atenció als estudiants han de tenir en compte de manera especial les limitacions de la diversitat de fusos horaris.
- Virtualització forçosa: en el pitjor escenari, totes les assignatures presencials de grau i de màster han de poder passar a impartir-se completament en línia en un termini no superior a tres dies a partir del moment en què les autoritats suspenguin l'activitat formativa presencial. La virtualització forçosa de les assignatures presencials es produirà també quan tot un grup-classe hagi de quedar en confinament preventiu. Per això, totes les assignatures han de tenir preparat un pla de virtualització d'emergència que inclogui mecanismes de seguiment i d'interacció amb els estudiants.

Modalitats d'impartició de les assignatures i atenció als estudiants

El curs 2020-2021 serà un curs excepcional que s'organitzarà a l'entorn d'un model híbrid de docència. Que el model es denomini *híbrid* significa que combinarà classes presencials en grups petits i espais grans, i classes en línia, i amb interacció entre estudiants i professors. La presencialitat serà majoritàriament reduïda, i condicionada per les necessitats dels estudiants, les característiques de les assignatures i les disponibilitats dels espais físics. Les assignatures seran per tant o bé presencials (amb presencialitat reduïda en graus diversos) o bé en línia (i sense presencialitat física però necessàriament amb interacció i no exclusivament amb activitats síncrones).

Tots els estudiants de la UPF han de tenir l'atenció necessària per a les assignatures del curs 2020-2021, però s'ha de diferenciar entre l'atenció per a les assignatures que s'impartiran presencialment de l'atenció per a les assignatures que s'impartiran en línia. En cap cas, però, no es tracta que les assignatures que s'han previst en modalitat presencial s'hagin d'impartir simultàniament

presencialment i en línia, ni que l'atenció a distància s'hagi d'activar segons la preferència de l'estudiant, perquè la modalitat d'impartició de les assignatures, l'estableix el centre segons el desplegament de la presencialitat que hagi fet. Sobre aquesta qüestió també cal tenir en compte les particularitats de l'acompanyament asíncron o síncron que es pugui planificar.

Components del pla d'atenció en línia a les assignatures

La forma concreta per a l'atenció en línia dels estudiants, l'estableix el centre i ha de tenir en compte si l'assignatura s'imparteix presencialment o en línia, la *Proposta de transformació de les hores de dedicació presencials en hores de dedicació no presencials per al curs acadèmic 2020-2021*, així com les previsions del *Pla d'acompanyament a l'estudiant per al curs 2020-2021* (que va més enllà de l'atenció dels estudiants a les assignatures i que preveu una atenció integral per a l'estudiant).

És recomanable que els components bàsics de l'atenció en línia de totes les assignatures siguin com a mínim els quatre següents:

1. **Un canal de comunicació que faciliti la interacció entre estudiant i professor:** la docència a la UPF és presencial i això implica que hi ha interacció regular presencial entre estudiants i professors. Per a l'atenció en línia, aquesta interacció s'ha de mantenir, bo i adaptada a la situació virtual. Mantenir la interacció implica que hi ha d'haver un canal de comunicació establert entre estudiants i professors, que s'ha d'utilitzar. Però la interacció entre estudiants i professors no ha de ser síncrona necessàriament. Per a les assignatures que s'impartiran en línia cal preveure la freqüència de la interacció, que és recomanable que sigui setmanal o com a mínim quinzenal. Permeten mantenir la interacció, entre altres, un fòrum obert a l'aula global, la comunicació per correu electrònic i les sessions síncrones d'atenció als estudiants a través de videoconferència (amb Collaborate o Google Meet, entre altres).
2. **Un pla d'aprenentatge calendaritzat:** totes les assignatures tenen un pla docent que preveu tant els continguts com les competències, els resultats d'aprenentatge i els instruments d'avaluació que s'extreuen directament del pla d'estudis, però al pla docent no s'hi sol incloure un calendari detallat que faci la funció de pla d'aprenentatge calendaritzat. El pla d'aprenentatge també ha de permetre, a l'estudiant i al professor, tenir una idea de la dedicació global a l'assignatura. Tant si s'imparteixen en modalitat presencial com en línia, les assignatures han de tenir pla d'aprenentatge, complementari al pla docent, que prevegi com a mínim a) la distribució de continguts i activitats setmanals d'aprenentatge, b) els terminis i la forma de lliurament de tasques avaluables, c) el retorn previst de les activitats avaluables, d) l'impacte de les activitats avaluables sobre la qualificació final si el pla docent no les indica explícitament i e) la dedicació esperable de l'estudiant per a les diverses activitats formatives programades. Per fer el seguiment de l'activitat de l'estudiant al llarg de l'assignatura, a més de les sessions presencials programades si escau, seran útils les [Recomanacions per a l'avaluació no presencial](#) i atendre les limitacions expresses que preveuen les instruccions sobre [Control i monitorització de l'activitat que els estudiants fan a distància](#).
3. **Els materials d'aprenentatge bàsics disponibles a l'aula global:** les assignatures que s'impartiran en línia han de tenir tots els materials necessaris per als estudiants disponibles a l'aula global. Per a les assignatures que s'impartiran presencialment també convé que els materials principals estiguin disponibles a l'aula global, sobretot lectures, materials multimèdia d'aprenentatge i enunciats de les activitats avaluables, en previsió que calgui virtualitzar-les completament en algun moment del curs. No es pretén que tots els materials de l'assignatura presencial estiguin disponibles a l'aula global, perquè s'entén que les activitats que es fan presencialment no cal que es conservin. Res no impedeix que les sessions presencials es

puguin enregistrar i posar a disposició dels estudiants a l'aula global i més enllà, però res no obliga a fer-ho. Tot i això, s'han d'entendre com a bones pràctiques les iniciatives que posin a disposició d'altres públics materials multimèdia d'aprenentatge (MMA) que es produeixin en el marc d'assignatures. Per a aquesta qüestió són especialment recomanables les indicacions de l'*Estratègia UPF sobre materials multimèdia per a l'aprenentatge (MMA)* i la *Guia bàsica de digitalització de la docència per al curs 2020-2021*.

4. **Un horari d'atenció per als estudiants:** l'ús del correu electrònic està molt generalitzat, però això no implica que el professor hagi d'estar disponible amb immediatesa en tot moment. Per això és essencial que el professor estableixi l'horari d'atenció per als estudiants, així com els canals de comunicació que farà servir, i que el difongui entre els estudiants d'acord amb les indicacions del seu centre. Fora d'aquests horaris d'atenció l'estudiant no ha de tenir l'expectativa de resposta per part del professor. Convé, de tota manera, que el professor respongui les consultes dels estudiants en un termini no superior a 48 h. Són eines idònies per atendre els estudiants el correu electrònic institucional i els fòrums a l'aula global. En el cas del correu electrònic, és recomanable que, si s'envien missatges fora d'horaris de treball, tant estudiants com professors en [programin la tramesa](#).

Consideracions sobre la sincronia i l'ús d'eines de reproducció en línia (*streaming*)

Les classes síncrones són una opció que cal tenir en compte com a alternativa a la classe presencial, però posar una càmera en una aula no resol ni la interacció ni necessàriament és la millor opció en tots els casos. Per programar activitats síncrones cal tenir en compte quatre factors, que condicionen la sincronicitat:

- **La durada:** no és recomanable que una classe síncrona duri més de 40 minuts seguits; si la durada prevista de la classe és superior és molt aconsellable fer una pausa i dividir la sessió en blocs.
- **Les eines:** les eines de videoconferència (com ara Collaborate o Google Meet) o les eines convencionals de reproducció en línia (*streaming*) disponibles a les aules més grans dels campus són eines de reproducció en continu que permeten interactuar consecutivament estudiants i professors, però tenen, com totes les eines de reproducció en línia, la limitació de l'"efecte còctel"; és a dir, no permeten diferenciar les veus quan parlen diverses persones alhora, cosa que sí que es pot fer en una conversa presencial (perquè una oïda sana pot localitzar una font sonora entre la barreja de fonts sonores que li arriben quan diverses persones parlen alhora). Per aquest motiu les eines d'*streaming* s'han de limitar a activitats formatives en què es respectin estrictament els torns de paraula, no hi hagi interacció oral simultània entre interlocutors; i, si han de parlar, cal que els interlocutors utilitzin un micròfon que anul·li com a mínim parcialment el soroll de fons de l'espai on es fa l'activitat. També convé tenir en compte aspectes de llenguatge audiovisual: la mida del pla pot ser un element distanciador que intervé desfavorablement en l'atenció de l'estudiant (col·locar una càmera amb un pla general o molt obert requereix un esforç suplementari en el seguiment de la classe per part de l'estudiant, perquè genera molta distància entre el professor i l'estudiant, i dificulta la concentració). I convé així mateix atendre les distraccions que provoquen els fons que no són llisos o els contrallums.
- **Els fusos horaris:** les activitats síncrones impliquen que tothom es connecti alhora, cosa que les fa dependents dels fusos horaris. Per això no són recomanables per a grups d'estudiants que estiguin en llocs del món diferents i allunyats de Barcelona. Així mateix, convé tenir en compte com si els horaris de classe combinen classes presencials amb classes en línia en relació de contigüitat, s'ha de preveure prou temps entre classes perquè els estudiants trobin espais de connexió als campus o es puguin desplaçar a altres espais de treball segurs.

- Les possibilitats tecnològiques i d'entorn dels estudiants: les activitats síncrones exigeixen tenir una connexió a internet estable i d'alta qualitat. No tots els estudiants tenen les millors condicions per connectar-se a activitats síncrones i cal tenir-ho en compte a l'hora de programar aquest tipus d'activitats.

Encàrrec als centres

Abans de l'inici de les classes del trimestre corresponent, totes les assignatures han de tenir elaborats els documents i materials següents, que es poden concretar d'acord amb les particularitats de cada centre i les indicacions que donin degans i directors:

1. La concreció de l'atenció en línia per als estudiants: ha d'incloure el canal de comunicació preferent amb els estudiants i la freqüència orientativa d'interacció entre l'estudiant i el professor.
2. El pla d'aprenentatge de l'assignatura (que funcionarà també com a pla de virtualització forçosa en cas que calgui): ha d'incloure com a mínim a) la distribució de continguts i activitats setmanals d'aprenentatge, b) els terminis i la forma de lliurament de tasques avaluable, c) el retorn previst de les activitats avaluable, d) l'impacte de les activitats avaluable sobre la qualificació final si el pla docent no les indica explícitament i e) la dedicació esperable de l'estudiant per a les diverses activitats formatives programades.
3. L'horari d'atenció als estudiants: d'acord amb les indicacions de cada centre, convé que inclogui com a mínim una franja setmanal d'atenció en línia i preferentment asíncrona.
4. Els materials d'aprenentatge bàsics penjats a l'aula global.

Vicerectorat de Projectes per a la Docència

Data d'aquesta versió: 24 de juliol de 2020